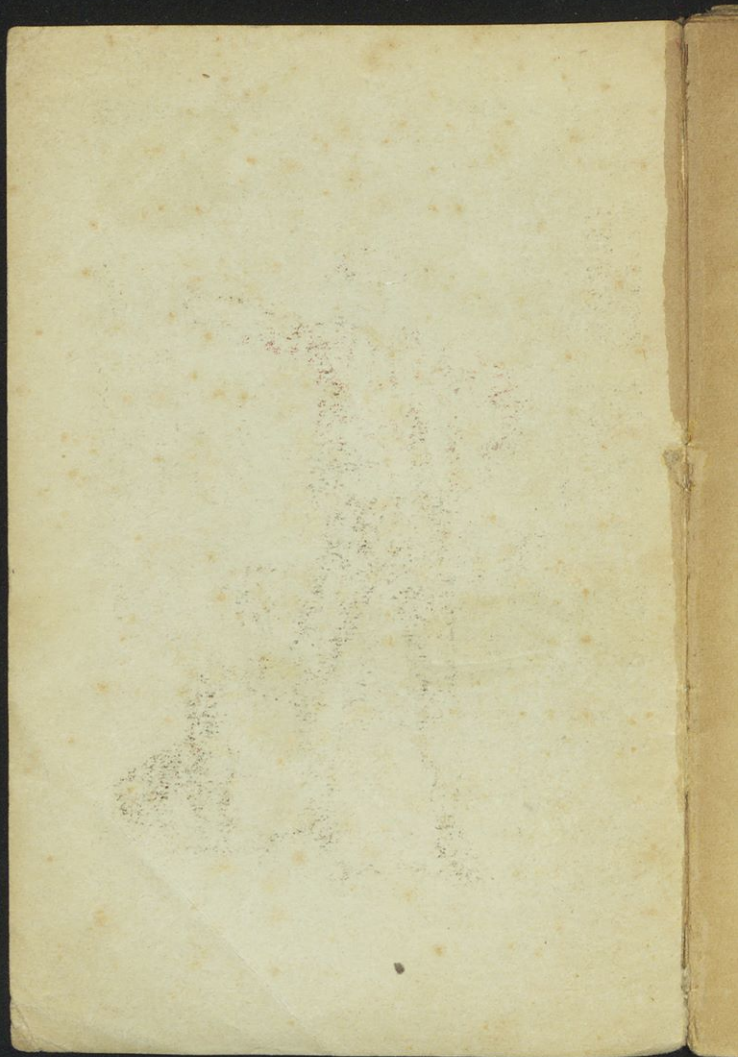

97 88

ŠALJIVI JAKA.

V Ljubljani. Založil J. Giontini.

Šaljivi Jaka

ali

zbirka najboljših kratkočasnic
za slovensko mladino.

Nabral in priredil
Anton Kosi,
učitelj.

V Ljubljani, 1894.

Izdal in založil JANEZ GIONTINI.

650711635

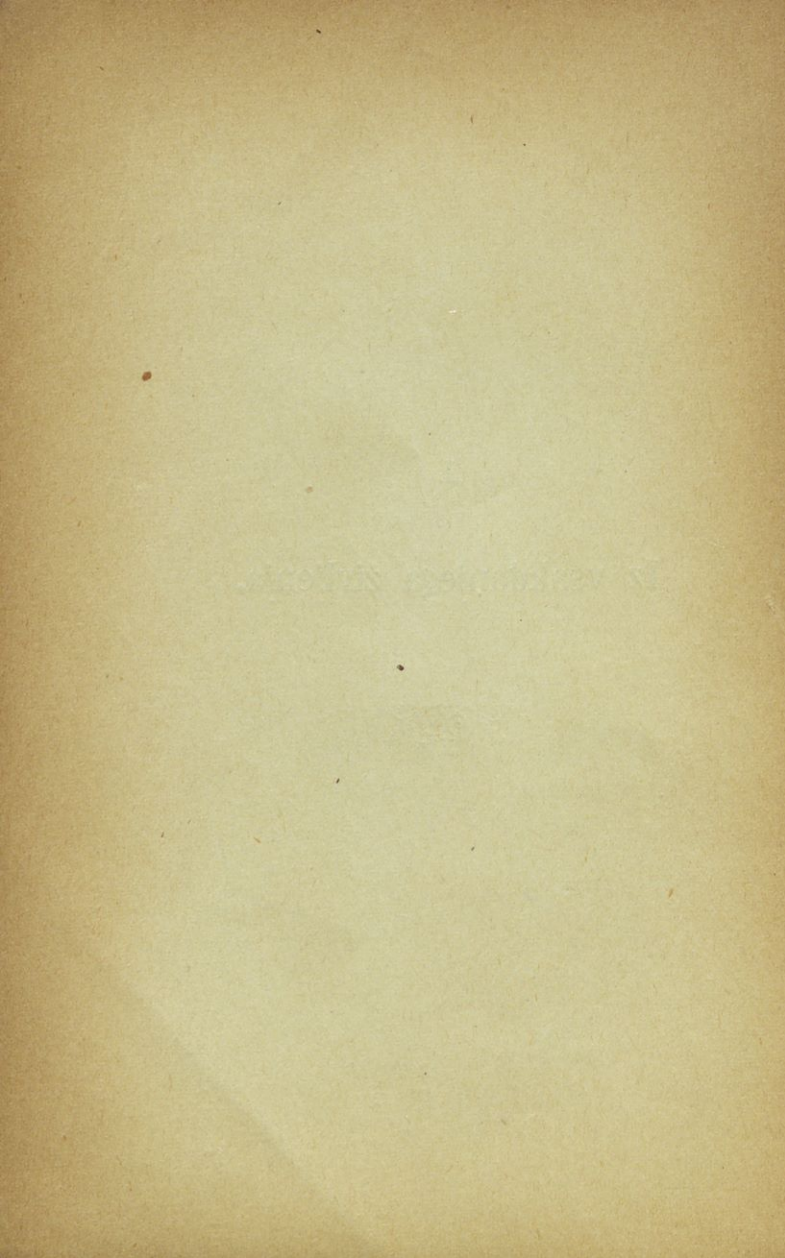
202405248

Tiskal Rudolf Milic v Ljubljani.

I.

Iz vsakdanjega življenja.

Kaj v šoli dela.

„Takó majhen, pa že hodiš v šolo, ljubček moj!“ nagovoré gospod župnik majhnega učenca, ki gré iz šole.

„I kaj pa vender delaš v šoli?“

„Čakam, da gremo spet iz šole,“ odgovorí učenček.

To je druga.

Mati pošljejo Tončeta k peku po dve žemlji. Tonče pride in prinese le jedno žemljo.

„Kje pa imaš drugo žemljo?“ vprašajo mati.

„To je druga,“ odgovorí Tonče.

„Pa sem ti rekla, da prineseš dve žemlji,“ rekó mati, „kam si dejal drugo?“

„Jedno sem snedel, to pa je druga,“ odgovorí Tonče.

Razločno.

„Kakó daleč pa si spremila teto?“ vpraša oče svojo hčerko.

„Do drevesa, na katerem je sedel golob,“ odgovorí mu hčerka.

Vzrok.

Deklica (učenka): „Škoda, da ni naša šolska soba okrogla!“

Mati: „Zakaj pa dete moje?“

Deklica: „Tedaj bi mi ne bilo treba v šoli stati v kotu.“

Strup za podgane.

Deček pride v prodajalnico in zaželi strupa za podgane.

„Za koliko?“ vpraša ga trgovec.

„Gospod, tega pa res ne vem natanko, pa kakih trideset jih je že,“ odgovori deček pristočno.

Barometer ni padel.

Oče: „Andrejček idi in poglej, je li barometer padel?“

Andrejček sluša, a ko se vrne, reče: „Ne, oče, barometer ni padel, vedno še visi na istem mestu pri oknu!“

Spodaj jim je prav.

Francek je prinesel očetovo palico k strugarju, naj bi je nekoliko odrezal, ker jim je pre dolga. „Toda morate jo odrezati zgoraj, ker jim je previsoka, spodaj jim je čisto prav,“ naroči Francek strugarju.

Kakó se pošteno deli.

Jakec, ta-le kos kruha si lepo pošteno razdelita s Tonetom,“ rekó mati svojemu sinku.

„Kakó pa se deli pošteno?“ vpraša Jakec.
 „Takó, da večji kos daš bratcu.“
 „Tedaj pa naj le brat pošteno delí,“
 odvrne Jakec.

Servus.

Jurčka so poslali v lekarnico po zdravila. Lekar mu jih dá in pravi: „Servus*) Jurček!“ — Ker te besede Jurček še ni slišal, vpraša jednega svojih tovarišev, kaj pomeni beseda „servus“. Tovariš pa, ki tega sam ni vedel, reče mu šaljivo: „Servus, to se pravi ‚tepec‘.“

Jurček se razjezí, vrne se brž k lekarju in vpije skozi odprta vrata: „Servus, servus, — pa še jedenkrat servus, to imate sedaj!“

Pisma.

Dijak, ki je dobival hrano z doma, pisal je svojim roditeljem, naj mu kaj pošljejo. Naslov na ovitek pa je napravil takó-le: Pošljite hitro to pismo mojemu očetu, ker sem zelo lačen!

Drugi sinček — dijak pa je poslal svojemu očetu naštopno pismo:

Ljubi oče!

Danes v ponedeljek Vam pišem; jutri v torek oddam pismo na pošto; v sredo Vi pismo prejmete; v četrtek mi odpišete, in če v petek

Servus = sluga.

ne dobim nič denarja, odpravim se v soboto na pot in v nedeljo bodele imeli svojega sinčka domá. — Servus!

Tretji sin pa je napisal očetu to-le pismo:

Dragi oče!

Noč in dan se moram učiti, zato rej ne utegnem mnogo pisati. Prosim pošljite mi 10 goldinarjev, drugič Vam pišem več.

Vaš sin Modrijan, mlajši.

Oče odgovorí sinu:

Dragi sin!

Tudi jaz ne utegnem pisati mnogo; pošljem Ti 2 goldinarja, drugič menj!

Tvoj oče Modrijan, starejši.

Slama v glavi.

Pepček iz šole domov prišedši, odloží torbico, steče k očetu ter vpraša: „Oče, kakšno slamo pa imate vi v glavi? Meni so danes gospod učitelj rekli, da imam ajdovščino!“

Radoveden učitelj.

Mala Anica, prvič iz šole domov prišedša, pravi opóldne pri mizi: „Mama, ko bi vi vedeli, kako radovedni so naš gospod učitelj — vedno in vedno izprašujejo — vse bi radi vedeli.“

Ni se bati.

Kukcu je pri kosilu nekoliko zaletelo. Lukec dober prijatelj njegov, hitro ga pokrega, rekoč: „Le zadavi se no, potlej pa porečeš, da sem bil jaz kriv.“

Beseda besedo prinese.

Mati je imela sina, ki je bil pravi butec. Nekega dné mu reče, naj gré h kumici.

„To bi bilo vse lepo,“ odgovorí sin, „ali po-
vejte mi vender, kaj naj porečem, kadar pridem tja?“

„Reci takó-le: Zeló me veselí, da vas vidim
zdravo; potem pa že beseda besedo prinese,“ po-
uči ga mati.

Sin odide in res reče takó-le: „Zelo me ve-
selí, da ste zdravi, potem pa že beseda be-
sedó prinese.“

Kaj mu je najljubše.

Strijc: „No, Janezek, kaj ti je v šoli najbolj
všeč?“

Janezek: „Petje, strijc!“

Strijc: „In zakaj ravno petje?“

Janezek: „Zató, ker nimam posluha in sem
petja oproščen?“

Premeten dečko.

Gospod: „Zakaj se jokaš, fantek?“

Dečko: „Izgubil sem dva krajcarja, zdaj bo-
dem pa tepen.“

Gospod (da mu četrta): zakaj pa še jokaš?

Dečko: „Da nisem izgubil dveh krajcarjev,
imel bi jih sedaj šest.“

Huda muha.

Mati (majhnemu Nacku): „Kaj pa ti je, da se že spet jočeš?“

Nacek (ihteč se): „Oh, mama, ta-le muha me takó hudó gleda.“

Koga viče.

Venógačev Ivanek ni nikogar vikal. Pride nekega dné k gospodu župniku, ki ga vprašajo takó-le: „Ivanek, povej mi no, koga ti vičeš?“

Ivanek naglo odgovorí: „Ateja, mamó in tebe.“

Zakaj cunj ne kuhajo.

Gospá pride h prijateljici. Razgovarjata se o gospodinjstvu. Na vrsto pride tudi perilo. Gospá pravi: „Jaz imam navado, da cunje pred perilom vselej nekoliko pokuham.“

Majhna domača hčerka to sliši in se hitro oglasi:

„Naša mati pa cunj ne kuhajo, ker jih pri nas ne jemo.“

Najugodnejša smrt.

V družbi je bil pogovor, kakšna smrt je najboljša in najugodnejša.

„Jaz mislim,“ reče mlado budalo, da je najbolj, ako človek zmrzne; zakaj človek sedí, zaspi in ko se prebudí, vidi, da je mrtev.“

Otrokova želja.

Otrok, ki je strl steklenico, jokalo se je in dejal: „O joj, škoda je storjena, ko bi bila že tudi kaznen prebita!“

Zakaj bode dobila drugo kožo.

Mati, ki je pekla gos in videla, da je nekdo snedel vso gosjo kožo, poklicala je sinka, češ, to je gotovo storil on in nikdo drug. Sin pa mater potolaži, rekoč: „Le denite gos zopet v peč, bode že dobila drugo kožo; saj se je naredila tudi pri mleku še vselej nova koža, če sem jo tudi desetkrat pojedel.“

Dobro ga je zavrnil.

Dijak v društvu pripoznavši svoj pregrešek, reče: „Res je, da jaz izposojene knjige rad zadržujem.“

„To vam verujemo brez zagotovila,“ odgovori neki gospod, „zakaj lože je zadržati knjigo, nego li to, kar je v nji.“

Prepoved.

V vasi se je vnel prav velikokrat ogenj zaradi tega, ker so ljudje v hlevih tobak kadili. Župan izdà to-le prepoved: „Ker je že tolikrat ogenj v naši vasi pokončal najlepša poslopja, največ zató, ker so nekateri tobak kadili v hlevih, in da se odslej obvarujemo take nesreče, prepoveduje se ostro, da nihče ne sme nastiljati živini z gorečimi pipami in smodkami.“

Prava istina.

Nekoč umrè mož, kateremu je bilo 106 let. Nekje so se temu zeló čudili, le nekovi gospej se to ni zdelo čudno. „Moj mož,“ rekla je, „imel bi sedaj že 115 let, ako bi še živel.“

Uradna vnetost.

Mestni policaj teče za nekim gospodom in ko ga dohití, mu reče prvi: „Vi, gospod, bodete plačali kazen, zakaj seboj pse na sejem jemati, to je prepovedano.“

Gospod: „Kaj me briga pes, saj niti moj ni!“

Policaj: „No, zakaj pa potem vedno za vami teče!“

Gospod: „Vi tudi tečete za menoj in vender niste moj.“

Napačno umel.

„Sedaj,“ zagrozi župan porednemu ponočnjaku, ko ga privede predenj občinski sluga, „sedaj bi bilo že čas, da se poboljšaš, če ne, pa dobiš drugič 24 ur.“

Porednež: „Prosim oče, kakšnih pa, srebrnih ali zlatih?“

Izjema.

Policaj: „Stojte, gospodje, ujeti ste! Ali ne veste, da je župan še le nedavno strogo zaukazal, da se mora po noči mirno hoditi domov?“

— „Res je, gospod policaj, toda mi ne gremo domov, ampak v drugo krčmo.“

Dober izgovor.

Gospod zapazi v mesečni noči tatú, ki hoče po nastavljeni lestvi zlešti ravno nekam v hišo.

Gospod (zakričí): „Česa iščeš tu gori, lopov, takoj se mi poberi doli!“

Tat: „Pst, pst — gospod, ne dražite me, mesečen sem!“

Premastno vino.

Kmet prinese župniku pismo. Župnik je ravno dobre volje in dá prinesti kmetu kupico vina. Ker pa je že precèj temno, zgrabi kuharica po nesreči óno steklenico, v kateri je bilo olje ter natoči kmetu mesto vina olja. Kmet požrè enkrat, ali ker mu pijača ne ugaja, ne pije več. Župnik to zapazi in reče: „Ali ti moje vino ne tekne?“

„Ne posebno,“ odgovorí kmet, brisaje si usta, „ker je nekoliko premastno.“

Marljivi kmet.

Kmet, kateremu ni dišalo delo, poprijemal se je dela samó toliko, kolikor je moral. Gospá, idoč mimo njegovega polja in opazivši, da nič ne dela, reče mu: „No, oče, kakó to, da vi zmerom le stojite?“

„Je li res, gospá?“ odvrne ji kmet, „no če je temu res takó, pa bode m sé del.“

Siromak pogorelec.

Pogorelec je prosil vbogajme in povsod pristavljal, da mu je ogenj pokončal vso imovino.

Nekdo ga vpraša, ali se more izkazati pismeno, da je res pogorel.

— „O jaz siromak sem takó nesrečen,“ odgovori pogorelec, „da mi je celó pogorelno izpričevalo pogorelo.“

Graščak in kmet.

Graščak je poklical kmeta k sebi in ga zaradi neke malenkosti prav grdo ošteval. Kmet dolgo posluša mirno; ko se mu pa napôsled vendar že zdí preveč, stopi na noge in reče: „Gospod, ako ne jenjate, povem vam nekaj, kar vam gotovo še ni rekel nihče.“

„No, pa reci, porednež!“ zavpije graščak?

„Veste kaj, gospod graščak? Vi ste prav dober človek!“ odgovori kmet, prikloni se in odide.

Pametno vprašanje.

Nekdo je pripovedoval, da je treba človeka, ki je zmrznil, drgniti s snegom. Nato vpraša nekdo: „Kaj pa bi bilo, ako bi se kaj takega zgodilo poleti?“

Prebrisan vrtnar.

Laški plemič pošlje svojega novega vrtnarja na vrt delat. Da bi se pa sam prepričal o njegovi umetnosti in pridnosti, pride kmalu za njim. Ali kakó se začudi, ko vrtnarja nikjer ne zapazi. Gleda semtertje, a zaman. Napôsled ga vendar najde prav sladko spečega pod drevesom.

„Ti grdoba lena!“ zareži nánj, „vreden nisi, da te solnce obsije.“

„Prav pravite, gospod,“ odgovori vrtnar urno, „prav zato sem legel v senco.“

Pameten konj.

Kmet pride spomladi v hlev, da bi vpregel konja ter šel ž njim na njivo. Toda kljuse je ležalo stegnjeno in je bilo mrtvo. Razjezi se kmet in reče: „Seveda, takó je dobro konj biti, vso zimo lenariti in dobro žreti, na pomlad, ko se prične delo, tedaj se pa stegniti.“

Žena z vranom.

Stara žena si je kupila vrana. Ko zvé o tem soseda, vpraša jo, čemu ji bode ta grdi ptič. Starka ji odgovori: „Lep vran res ni, toda ker pravijo, da živi ta ptič do 700 let, zato bi se vender rada prepričala, je li to res ali ne.“

Ne mudi se.

„Oče, brž se napravite, sosedge vas že čakajo pred vrati,“ reče hčerka očetu, ki se prav po malem opravlja, da gré s sosedi v bližnje mesto na semenj.

„No, ako me čakajo, to mi ni treba prav nič hiteti,“ reče oče in se opravlja še počasneje.

Pogodba.

Prijateljja sta si kupila konja. „Kadar bodem jaz jahal, bodeš ti hodil, a kadar bodeš ti hodil, bodem pa jaz jahal. Drugi je bil s to pogodbo popolnoma zadovoljen.“

Slabo tolažilo.

Zajec ugleda lovca in vidi, da ne more pobegniti. Zato se poslovi od svoje družice, licice, rekoč: „Oh, sedaj se pa ne vidiva več!“ Toda lisica ga potolaži, rekoč: „No, če prej ne, pa pri krznarji, ko se bodeta sušili najini koži.“

Luč svetá.

V velikem mestu sreča ponoči mlad človek s svetilko v roki imenitnega gospoda in se mu ponudi za spremljevalca.

„Ne potrebujem, da bi mi kdo svetil, zakaj jaz sem sam luč svetá,“ reče gospod.

— „No, če je pa takó!“ odgovorí prvi, „bilo bi pač dobro, da bi vas kdo obesil na ogel óne hiše, zakaj ravno tam je zeló temà.“

Čudno povelje.

Nekje na Francoskem je ušel županu lep kanarček iz kletke. „Takoj mi zaprite mestna vrata, da mi ptiček vsaj ne uide iz mesta!“ zapové župan svojim služabnikom, ki se mu pa debelo smejejo v pest.

Skopuhov dar v časniku.

Skopuh podari beraču kos potvice. Berač vzame potvico in se zahvali. Ko pa vidi na mizi nek časnik, seže pónj, da bi vanj zavil potvico.

„Ne, pústi časopis, ker ga še nisem prebral,“ reče skopuh.

„Nič ne dé,“ odgovorí berač, „to, kar daste vi ubožcem, treba je, da pride v časnik.“

Modro.

Bogat skopuh, ki je izgubil svilnat robec, reče svoji ženi: „Pojdi in daj oklicati, da sem izgubil robec, a reci, da je bil robec pavolnat, zakaj sicer ga ne vrne, kdor ga je našel.“

Skopuh in hlapec.

Skopuh zapretí svojemu hlapcu, da ga dá zapreti, ako mu ne povrne neke male škode, katero mu je storil.

„Zgôdi se po vaši volji,“ reče hlapec žalostno, „samó to vas prosim, „da me ne zaprete v svojo železno „kaso“, zakaj iz te bi me nikoli več ne bilo na dan.“

Skopuhova prevejanost.

Skopuh poučí soseda, kateri mu v jednomer toži, da mora posojevati denar, takó-le: „Naredite, dragi prijatelj, takó, kakor delam jaz. Za denarje imam dve mošnji, prvi se pravi „neki“, a drugi „ves svet“. Vse svoje denarje spravljam v prvo mošnjo, v drugo pa ne denem niti krajcarja. Ako pride kdo k meni in me prosi, naj mu posodim denarjev, brž mu pokažem prazno mošnjo ter pravim, da v vsem svetu niti krajcarja nimam, in ako potrebujem denarja, moram tudi jaz iti k nekemu, da mi ga dá. Glejte, takó delam jaz in nikoli se ne zlažem, pa si takó ohranim denarje in prijatelje.“

Ni pretiral.

„Jaz popijem čez leto in dan več žganja nego kaki sod,“ reče šaljivec, ki ni nikoli pil mnogo žganja.

„Oj ti lažnik, ti!“ reče mu jeden sosedov, še bokal ga ne popiješ vse leto.“

„In vender sem govoril resnico, za kaj sod ga niti bokala ne popije,“ odreže se šaljivec.

Kje pa je sin ?

Ubožen kmet prosi domačega župnika, da bi mu pomagal iz potrebe. „Prosim lepo“ — pravi kmet, „ker nam je pošel kruh!“

Župnik mu reče: „Dam ti nekoliko mernikov žita, ako se prekrižaš.“

Kmet poskusi pa se žal, prepriča, da se je že pozabil prekrižati. Župnik je radi tega zelo nejevoljen ter ga odpravi, rekóč: „Idi, pa ko se naučiš prekrižati, pridi zopet po žito!“

Drugi dan na vse zgodaj pride zopet kmet ter se prekriža, rekóč: „V imeni Boga Očeta in svetega Duhá — amen.“

„Kje pa je Sin?“ zavpije župnik.

„Doli čaka z vrečo,“ odgovorí kmet, misleč, da ga vpraša gospod po njegovem sinu.

Pogovor.

„Dober dan, kum!“

„Bog ga daj!“

„Od kod prihajate, kum?“

„Kravo ženem na semenj.“

„A koliko cenite kravo?“

„Ravno izpod Turna prihajam.“

„Kum, vi ste gluhi!“

„Zató pa grem tukaj po cesti, kjer ni muh!“

„Vi, kum, niste drugega vredni, kakor da bi vam jih 25 nabrisal.“

Že so mi jih domá dajali 26, pa je nisem hotel dati.“

Rokopis z nogami.

Pred nekaterimi leti je razkazoval na Dunaji mož brez rok razne umetnosti z nogami. Bril se je, pisal itd. in vse to z nogami.

Nedavno je pokazal nekdo tujcu, ki se je mudil na Dunaju, pisavo tega možá, rekóč: „Vidite, tukaj-le je rokopis ónega možá, ki je pisal z nogami!“

Priporočilno pismo.

Arabec pošlje prijatelju lepega konja, da bi ga rabil pri posebni slovesnosti. „Tukaj Ti pošiljam“ — takó mu je pisal — „zahtevanega konja in Te prosim, ravnaj ž njim takó, kakor želiš, da bi drugi ravnali s Teboj, ako bi bil Ti sam konj!“

Vesten kažipot.

Na deski, ob stezi na drogu nabiti, čitali smo ta-le napis: „Ta steza je bližnjica v vas, a kdor ne zná čitati, hodi naj rajši po vozni cesti, da ne zaide!“

Uljuden strežnik.

„Kaj ne, da sem že zeló star?“ reče gospod svojemu slugi, ko ga ta zjutraj oblači.

— „Kaj si hočemo,“ odgovorí sluga mirno, „jaz sem še starejši osel, nego vaša milost!“

O Veliki noči.

„Gospod doktor, prosim vas, zapišite mi nekaj za pokvarjen želodec!“

„Kakó dolgo pa že imate pokvarjen želodec?“

„Sedaj ga še nimam, a jutri, ko se najem povitic.“

Odkritosrčno.

Zdravnik vpraša bolnika, kakó kàj diha.

„I, takó, noter pa ven, ako sem na mrazu, pa celó meglo diham!“ odgovorí bolnik.

Koze staviti ne pomaga nič.

„Jaz nikakor ne verjamem, da bi kozé (osepnice) staviti kàj pomagalo,“ pravi prebrisana žena.

„Ravno lani sem dala jednemu svojih otrók staviti kozé, a drugi dan pade skozi okno in pri tej priči obleží mrtev.“

Nevarnost.

Zdravnik, poklican k bolniku, zapazi majhno rano in zaukaže, naj hitro pošljejo hlapca v lekarno po mazilo. Bolnik se ustraši in reče: „Oh za Boga, gospod, mislim, da še ni taka nevarnost!“

„Velika nevarnost je.“ odgovori zdravnik; „zakaj, ako ne prinese hlapec hitro mazila, bode se rana prej zacelila.“

Pameten bolnik.

V bolnici so vsak dan drgnili strežniki bolnikom trpečim na protinu bolne ude, kar jim je

provzročalo tolike bolečine, da so razven jednega vsi kričali in stokali. Ko vprašajo tovariši voljnega bolnika, kakó tolike bolečine prebiva tako mirno, odvrne jim smeje: „Kakó ste neumni! Ali mislite, da jim nastavljam svoje bolne ude, da bi jih drgnili? Kaj še?

Kaj dela zdravnik.

Tonček: „Kdo pa ti zdravi bolni prst?“

Francek: „Ljubi Bog!“

Tonček: „Kaj pa zdravnik?“

Francek: „Ta ga hodi samó gledat.“

Pri zdravniku.

Kmet pride k zdravniku. „Prosim, gospod doktor zapišite mi nekaj!“

Zdravnik: „Kaj vam pa je?“

Kmet: „Dobro mi ni!“

Zdravnik: „Kje vas boli?“

Kmet (položi roko na srce): „Tukaj me boli, ako se primem!“

Zdravnik: „Pa se ne smete ondu prijemati.“

Kmet: „Saj res, gospod zdravnik. Lepa hvala in z Bogom!“

Možgani niso trpeli.

V krčmi se fantje stepó. Jeden izmed njih dobi veliko rano v glavo. Ko pride zdravnik, da bi preiskal, ali so tudi možgani ranjeni, reče kmetski fante: „No, možgani niso trpeli nič, zakaj, ko bi jaz imel kàj možganov, ne bi bil šel v pretep.“

Širokoustneži.

Znano je, da so nekateri ljudje takó vajeni vode, da ne utonejo v nobeni vodi, naj si je še takó globoka.

V Plepelčevi krčmi je pravil nekdo, da je šel na Laškem pol ure daleč v morje, pa da mu voda ni sezala više, nego do prsij, z levo roko je pušil tobak, hotel je reči, da je držal pipo, z desno pa plaval.

„To so majhne reči,“ oglesi se drug, „v zadnji vojski je šel ves bataljon rdeče-plaščarjev čez reko Reno, ki pa ni plitva voda, in bili niso više mokri, nego do kolén.“

Sedaj se oglesi tretji: „Ali je to takó čudno? Saj so prehodili tisti dan, da so prišli do Rena, nad 20 ur. Zató so se jim naredili taki mehurji na nogah, da se niso delj pogreznili v vodo nego do kolen.“ — Dobro jim je povedal.

Cenó kosilo.

V krčmo pride dobro opravljen gost. Kratko in osorno zahteva dobre juhe za svoj denar. Potem zahteva še kos govejega mesá in solato, vse za svoj denar. Uljudno ga vpraša krčmar: „Prosim, ali želite tudi kozarec vina?“ — „Seveda“, pravi gost, „če dobim kaj dobrega za svoj denar.“

Ko se tujec dobro pogostí, potegne ogoljeno desetico iz žepa in pravi: „Tukaj, gospod krčmar, je moj denar.“

Krčmar pravi: „Kaj pa to pomeni? Ali mi niste dolžni 75 krajcarjev?“

Gost odgovori: „Jaz nisem zahteval za 75 krajcarjev jedí in pijače, ampak za svoj denar. Tu

je moj denar. Več nimam. Ako ste mi dali preveč, kdo je kriv?

„Zviti ste kakor grča,“ pravi krčmar, zaslužili ste kaj drugega. Toda dam vam kosilo zastonj in še desetico po vrhu, če bodeite molčali in greste k mojemu sosеду ter mu storite ravno takó.“ To je pa rekel zato, ker je bil v kregu s svojim sosedom, s krčmarjem „pri debelem volu“. Zavidala sta si kruh in si delala sramoto in škodo, kjer sta le mogla.

Naš zviti gost smeje seže z jedno roko po desetici, z drugo po kljuki, želi krčmarju „Z Bogom!“ in pravi: „Pri vašem sosеду, krčmarji „pri debelem volu“ sem že bil, in prav ta me je poslal k vam in nikdo drug.“

Takó sta bila prekanjena oba krčmarja, zviti gost si je pa gladil trebuh.

Krčmarja sta se iz tega veliko naučila in se kasneje sprijaznila.

Oprezen môž.

Mož se je spravljal zvečer s težkimi škornji na nogah v posteljo.

Žena ga vpraša: „Kaj za Boga, ali si se s pametjo skregal? Mož, tebi se blode!“

„O ne,“ reče mož, „že dve noči se mi je sanjalo, da hodim po steklovini, in to je bilo strašno — nocoj pa vem, da se mi ni bati ničesar!“

Kakeršno vprašanje, takšen odgovor.

Nekdo vpraša prijatelja, kaj misli takrat, kadar ničesar ne misli.

Prijatelj mu odgovori, da misli, kako bi odgovoril tistemu, ki ga ničesar ne vpraša.

Prevejan hlapec.

Dva gospodarja sta vsak s svojim hlapcem kosila travo drug blizu drugega. Opóldne sede prvi gospodar s svojim hlapcem ter jé in pije, kar si je prinesel z dóma.

Drugi gospodar reče svojemu hlapcu: „Sediva tudi midva; naj ona tam mislita, da jeva tudi midva. „Dobro,“ pravi sluga. Oba sedita takó dolgo, dokler óna dva jesta. Ko se óna dva okrepčata in vstaneta, vzdigneta se tudi ta dva. Gospodar začne zopet kositi, a hlapec vrže koso od kosišča (držala) pa maha po travi s samim kosiščem, kakor da res kosi. Na vprašanje gospodarjevo, kaj dela, odgovorí: „Onadva naj si mislita, da kosim travo.“

Napredek.

Ni še dolgo temu, kar so se kmetje pogovarjali o sedanjem čudnem napredku, kar se tiče strojev, sosebnó poljedelskih. Na obče začudenje pripoveduje nekdo o novim stroju za mlatvo, mlenje in peko, češ, na jedni strani se meče neomlačena pšenica v stroj, na drugi strani pa že pridejo pečeni hlebi in žemlje iz njega.

„No,“ pravi drugi, „to vse ni nič. To sem jaz tedaj na dunajski svetovni razstavi videl stroj, v katerega so devali na jedni strani grozdje, na drugi strani pa sta že krčmar in hlapec metala pijance iz stroja!“

Pravi osel.

Bila je krčma „pri zelenem oslu“. Koj zraven je imel tudi sosed svojo krčmo, a tej se je reklo „pri vinski trti“. Krčmar „pri zelenem oslu“ je imel vedno mnogo gostov in je prav dobro točil. „Pri zeleni trti“ pa je bilo vse prazno. Toda bogati krčmar „pri zelenem oslu“ si je dal zaradi časti narediti drugo znamenje nad vrati, in reklo se je odslej „pri zeleni raci“, ker se mu je prejšnji napis „pri zelenem oslu“ zdel preneumen. Sosed krčmar pobere zavrženo znamenje in ga obesi nad svojo krčmo namesto prejšnjega napisa „pri vinski trti“.

Odsihdob je hodilo vse k sosеду v krčmo, a „pri zeleni raci“ je bilo vse prazno.

To je krčmarja „pri zeleni raci“ zelo jezilo, da hodi vsakdo le k sosеду, ko je prej zahajalo vender vse k njemu.

Da bi ljudi zopet privabil nazaj, dal si je narediti nad vrata zopet drugo znamenje, in sicer z napisom: „Tukaj-le je pravi osel!“

Iz krčme.

I.

Mestni gospodič stopi v kmetsko krčmo, kjer je vse polno muh.

Nejevoljen reče krčmarju: „dajte vender tudi lačnim muham kaj jesti!“

„Hitro jim prinesem,“ reče krčmar, „le ukažite prej, da sedejo!“

II.

Krčmar: „No, kako ste kaj zadovoljni z mojo postrežbo, gospod baron?“

Baron: „Drago je pri vas vse takó, kakor v kakem velikem mestu. Da je tudi vaša postrežba, hrana in pijača taka, ne bilo bi razlike med vašo krčmo in velikimi mestnimi gostilnami.“

III.

Gost pride v krčmo in si dá prinesti skledico juhe. A toliko da mu krčmarica prinese naročeno jed, že zamrmrá in zavpije: „To je pa vender preveč, krčmarica, pogledjte, tri muhe ste mi prinesli v juhi!“

„Kaj, samó tri?“ odgovori krčmarica; ko sem nesla juho iz kuhinje, bilo jih je pet, kam li sta prešli drugi dve?“

IV.

V veliki gostilni, kjer je bil skupen obed, zgrešili so srebrno žlico.

Vsak gost je bil pri volji, da mu preiščejo žepe. Krčmar pa, zvita glava, tega ni hotel, nego rekel je: „Potolažite se, dragi gostje, žlica se že najde, samó nekaj bi vas prosil, in to je, da utaknete vsi glavo pod mizo.“

Gostje slušajo. Ko že vsi držé glavo pod mizo, vpraša krčmar s povzdignjenim glasom: „Ali imajo že vsi gospodje glavo pod mizo?“

„Dà,“ odgovoré vsi jednoglasno.

„Tudi óni, ki je ukradel žlico?“ vpraša krčmar dalje.

„Tudi“ oglasí se jeden izmed gostov.

„No, če imate vi žlico,“ pravi na tó krčmar dotičnemu gostu, „pa mi jo lepo vrnite.“

Gostje so se vzravnali, krčmar pa je zopet dobil ukradeno žlico.

V.

V krčmo pride gost ter zahteva vrček piva in golaš. Pivo je bilo dobro, ali v golašu najde košček cunje. Hitro jo natakne na vilice, jezno pokliče krčmarja, pokaže mu cunjo in reče: „Krčmar, kaj ste mi to prinesli?“

Krčmar pa odgovori prav hladno: „I no, cunja je, cunja, saj vender ne bode te zahtevali, da vam prinesem v golašu za borih dvanajstkrajcarjev célo suknjo!“

VI.

Gost: „Krčmar, v tem vinu je pa vender nekoliko preveč vode.“

Krčmar: „Baš nasprotno, dragi prijatelj, v tej vodi je le premalo vina!“

VII.

Gospod: „Natakar, koliko pa stane kos zajčje pečenke?“

Natakar: „Šestintrideset krajcarjev!“

Gost: „Kaj pa omaka?“

Natakar: „Omaka ne stane nič!“

Gost: „No, pa mi dajte porcijo omake, kruh sem s seboj prinesel!“

VIII.

Gost: „Natakar, natakar! Ali nimate ušes?“

Natakar: „Dà, prešičeve s kislim zeljem.“

IX.

Anton gostilničarju: „Imate li kàj mastnega?“

Gostilničar: „Imam telečjo glavo.“

Anton: „Takó, pa res še nisem opazil.“

X

Truden potnik pride v krčmo in si dá primesti mleka in kruha. Oboje dobí kmalu. Toda ko začne jesti, vidi, da je mleko posuto z muhami, kakor da je z ocvirki zabeljeno. Brž pokliče krčmarico in ji reče: „Veste kaj, mati! Drugič mi prinesite mleko posebej in muhe posebej!“

Godci niso ljudje.

Kočevár misli iti v krčmo, prej pa še vpraša štiriletnega Šimeka stoječega na pragu, če je kàj ljudij v sobi.

Šimek odgovorí; „Pet ljudij in dva godca!“

Pri peku.

Kmetica: „Dajte mi za dva krajcarja žemljo!“

Pek: „Ne, mati, ne, po novem se pravi vinar!“ —

Kmetica: „Kaj, vinar? Ne več žemlja?“

Čudovita premetenost.

„Mojemu psu,“ pripoveduje zvit lovec, „dajal sem vsaki dan po 2 novčiča, da si je šel k peku po žemljo za zajutrek. Ker si nekaj dni ni prinesel žemlje, zdelo se mi je to čudno. A glejte! Peti dan ga vidim, kakó koraka od mesarja s klobaso v gobci. Uboga živalca si je pet dni hranila one novce, da si je kupila klobaso za 10 novčičev!“

Dobrovski škorec.

Še škorcju časih koristi, ako se kaj nauči, kakó ne bi človeku!

Dobrovski čevljar je imel škorča, katerega je čevljarski učenec vadal govoriti. Škorec se ni naučil samo tistih besed, ki jih je učil njegov učnik, govoril je tudi, kar je ujel od svojega gospodarja; na pr. lalala, ali pa: gliha vkup štrih,“ ali pa: „Bodisi, kakor Bog hoče,“ ali pa: „Ti teleban!“ Takó namreč je večkrat gospodar počastil svojega učenca, kadar je prišil krpo narobe, ali če je potegnil mesto po usnji, le po lesu, ali če je zlomil šilo. Sčasoma si je zapomnil škorec vse te govore. Ker je bilo dan na dan mnogo ljudi pri čevljarji — zakaj točil je tudi žganje — bilo je časih mnogo smeha, če so se gostje pogovarjali resno in je škorec zinil kakšno vmes, ki je bila na pravem mestu, kakor bi vedel, kaj govoré.

Časih, če ga je deček vprašal: „Anžek, kaj počenjaš?“ odgovoril je: „Ti, teleban,“ in ljudje v okolici so si vedeli mnogo povedati o Anžku.

Nekega dné pa si misli škorec, ko so mu pristrižene peruti zopet zrasle in je bilo okno od-

prto in zunaj lepo vreme: „Naučil sem se že toliko, da bodem iz lahka živel na svetu!“ in smuk, potegne jo skozi okno. Zletel je na polje, kjer se je pridružil drugim ptičem. Ko se dvignejo, zletí tudi on ž njimi, mislèč: „Le ž njimi, ti bolje vedó, kakó mora biti.“

Toda po nesreči zleté vsi v nekovo mrežo. Škorec pravi: „Bodisi, kakor Bog hoče.“

Ko pride ptičar in vidi, kakó je lov dober, vzame ptiča za ptičem iz mreže, zavije jim vratove in jih pomeče na tlà. Ko zopet seže po jetniku, zakričí jetnik: „Ti, teleban! Jaz sem dobrovski škorec!“ Ptičar se ustraši in misli, da to ni samó na sebi, ko se pa oddahne, toliko, da ne počí od smeha. „Ej, Anžek,“ pravi mu, „tukaj bi te ne bil iskal, kakó pa si prišel v moje zanjke?“ „Gliha vkup štriha,“ odgovorí mu Anžek.

Ptičar nese škorca h gospodarju in dobí dobro nagrado (plačilo).

Čevljar je pa dobil mnogo obiskovalcev, zakaj vsakdo je hotel videti čudnega Anžka, in kdor potrebuje čevljev, pride od daleč k dobrovskemu čevljarju.

Po Heblu.

Ni dobro, ako misliš na glas.

Jaka je imel navado, da je vedno govoril sam v sebi. Nekoč jaha osla mimo češnjevega drevesa; na njem ugleda vse polno najlepših češenj. Zeló ga mika žlahtni sad. Ustavi torej osla, stopi mu na hrbet in se izteza za češnjami, katere tudi doseže. Veselí ga, ko vidi, kakó mirno stoji živinče. Ali zdajci mu pride na misel, kako nerodno bi telebnil v trnje, ako bi kdo oslu naglo zaklical:

„Hec, hec!“ Toda pri tem se zopet spozabi ter po svoji stari navadi zakliče na glas: „Hec, hec!“ Osel se gane, Jaka pa pade med trnje. Ves krvav in odračan se komaj in komaj prikobaca iz njega.

Čuden brivec.

Gledališki igralec pripoveduje ta-le dogodek: „Leto in dan je minulo, kar sem prišel na potovanji v Draždane. Neko jutro, ko sem bil sosebnó dobre volje, napravim se kot brivec ter grem po vseh sobah, kričeč: „Gospôda, kdo se da obriti?“ Mnogo se jih oglasi. Tako jih namažem dvanajst in vsakemu rečem, da sem spodaj nekaj pozabil. Ko namažem vse, stečem v sobo, urno se preoblečem, namažem še sebe in grem potlej na hodnik ter začnem razsajati in vpiti, kje je tisti brivec, ki me je namazal, sedaj pa ga nikjer ni. Na moje vpitje pridejo vsi drugi namazani na hodnik, jezé se, kričé ter pravijo, da jih je imel brivec za norca. Jaz sevéda sem se jezil najbolj. Nihče pa ni vedel, da sem jaz óni brivec. Sedaj, ko je že leto dnij od tega, treba mi ni več molčati.“

Zadnji vlak.

Popotnik pride na mariborski kolodvor s potno torbo in vpraša drugega potnika: „Prosim vas, kdaj gré zadnji vlak na Dunaj?“

„Zadnji vlak?“ ponovi vprašani potnik mirno, „dragi moj, tega midva gotovo ne doživiva!

Ne umejeta se.

Potnik, gredé skozi mesto L., vpraša kmeta na cesti: „Priatelj, koliko ur je od tukaj do Ljubljane?“

„Ur?“ odgovori kmet, „skoraj v vsaki hiši je vsaj po jedna, po nekaterih hišah sta celó po dve.“

„Ne mislim takó“ reče potnik, „ampak vedel bi le rad, koliko računjajo iz vašega mesta do Ljubljane; samó to prosim mi povejte!“

„Koliko računjajo? I no, če greste peš, ničesar, ako se pa želite peljati, plačate osem grošev,“ odvrne mu šaljivec.

Trajno blago.

Trgovec je hvalil svoje blagó takó-le: „To vam je blagó za večnost in potem je še lahko daste obrniti.“

Kdaj ni vroče.

„Oče,“ nagovori potnik kmeta, ki stavi ves v potu oves v križe — „oče, ali je pri vas zmerom takó vroče?“

„Ne, gospod,“ zareže jo kmet, „ne, po zimi je tudi mrzlo.“

Iz kuhinje.

Dekla je pobila skledo, gospodinja se zató močno jezi in pravi: „No, kakó si vender mogla pobiti takó lepo skledo?“

Nató zgrabi dekla drugo skledo, vrže jo ob tla, da se razletí na drobne kosce, in reče: „Mati, takó-le se je zgodilo!“

Dober odgovor.

Prišel je nekdo pred cerkev in debelo gledal novo pozlačenega petelina nad zvonikom.

„Oče,“ vpraša mimogredočega vaščana, „povejte mi no, zakaj imate na zvoniku petelina, ne pa kokoš?“

„Zató,“ odgovorí mu vaščan, „da bi se ne strlo jajce, katero bi kokoš znesla.“

Pogovor dveh tujcev.

Prvi tujec: „Dovolite gospod, je li to solnce ali mesec, ki vzhaja tam za goro?“

Drugi tujec: „Ne zamerite, tega vam pa res ne vem povedati, ker sem sam tujec v tej deželi.“

Uštela se je.

Mica: „Čujte soseda, posodila sem vam dve jajci, vi ste mi pa vrnili le jedno.“

Majda: „Glej, glej, sem se pa uštela.“

Klinov močnik.

Vojak pride k ženi v hišo in jo prosi, naj mu dá kaj jesti. Ona pa mu odgovorí, da nima ničesar. Nató pravi vojak: „Daj mi vsaj ponev in nekaj vode, da si napravim klinov močnik!“ Žena mu dá, česar je prosil. On vzame ponev, dene vánjo železen klin, nalije vode in postavi vse nad ogenj. Ko se voda segreje, hoče imeti od žene nekoliko solí, katero tudi dobí; potem osolí vodo.

Ko voda zavre, hoče imeti nekoliko moke; žena mu dá tudi to, samó da vidi, kakšen bode vender ta klinov močnik. Vojak posiplje moko v

ponev in jo dobro pomeša. Potem reče za jajca, in tudi ta dobí ter jih razbije v ponev. Naposled reče še za maslo; ž njim si lepo zabeli. Nató vzame ponev z ognja, potegne klin iz nje ter pojé močnik.

Žena pa je sedaj vedela, kakšen je klinov močnik.

Tehten vzrok.

Stotnik: „Ali sme vojak prodati svoj kruh?“

Rekrut: „Ne smé ga.“

Stotnik: „Zakaj ne?“

Rekrut: „Ker si civilisti (nevojaki) ž njim želodce pokvarijo.“

Tri vprašanja.

Tri vprašanja s primernimi tremi odgovori je moral vbiti korporal vsakomur v glavo, da je dobro odgovarjal generalu, kadar je prišel nadzirat: 1. Koliko let služiš? Odgovor: Dve leti! 2. Koliko imaš let? Odgovor: 20 let. 3. Ali živita oče in mati? Odgovor: Oba.

Nekoč pride general in vpraša prvega vojaka: „Koliko let služiš?“ Ta mu pa v naglici odgovorí: „20 let!“

General: „Koliko pa že tedaj imaš let?“

Vojak: „Dve leti!“

General (nejevoljen): „Sedaj pa res ne vem, ali sem jaz blazen ali ti?“

Vojak: „Oba!“

Vojakovo pismo.

Vojak je moral prvič v boj. Njegovi roditelji so bili v velikih skrbéh za njega življenje. Nekega dne jim piše novinec nastopno pismo:

Ljubi roditelji!

Ne skrbite preveč záme. Jaz sem, hvala Bogú, še zdrav in vesel, in naši častniki pravijo, da ne dobimo sovražnika še takó hitro pred oči. Ako bi pa bila božja volja, da bi moral umreti v boji, poročim Vam to, kakor hitro mi bode mogoče, da bode vsaj vedeli, ali sem živ ali mrtev.

Tolažba častniškemu slugi.

Častnik je izgubil v boji nogo. Njegov sluga je zato močno plakal. Ali častnik ga tolaži, rekoč: „Ne jokaj se, dragi moj Ivo, saj bode za tebe lože, zakaj treba ti bode snažiti le jeden čevelj!“

Vojak in papiga.

Vojak gré mimo okna, iz katerega mu zapije papiga: „Dobro jutro!“ Prestrašeni vojak naglo vojaško pozdravi in reče: „Ne zamerite, milostni gospod, mislil sem, da ste ptič!“

Novinčeva starost.

Novinca vpraša častnik, koliko mu je let.

Novinec odgovorí: „Jeden in dvajset; pa bi mi jih bilo že dva in dvajset, toda jedno leto sem bil bolan.“

Olajševalni razlog.

Stotnik (slugi, ki briše z žepnim robcem gospodovo kupico): „Gnus, kakó moreš z žepnim robcem brisati kupico?“

Sluga: „Prosim ponižno, gospod stotnik, saj jo brišem s svojim robcem!“

Ne zgodi se nikdar.

Korporal: „Če pride vojak s puško in z vojaško torbo k predniku v sobo, da bi mu kaj nanznanil, in mu ta ponudi kupico vina — kaj najstori v tem slučaju vojak?“

Novinec: „Tega pa ne vem, gospod korporal, ker kaj takega se ne zgodí nikdar.“

Ni obetal.

Korporal novincu: „Odkod prihajaš takó pozno in še brez puške? Ali nisi slišal, da sem vam vsem sinoči naročil, da morate biti že vsi ob petih pripravljeni na ‚marš‘?“

Novinec: „Res, gospod korporal, rekli ste to, rekli, a jaz vam nisem obetal za gotovo!“

Kje se je učil plavanja.

Major novincu: „Ali znaš plavati?“

Novinec: „Znam, gospod major!“

Major: „Kje si se učil?“

Novinec: „V vodi, gospod major!“

Vedel si je pomagati.

Nekdo je pričakoval prijatelja domá do devete ure zvečer, toda ker ga ni bilo, odšel je ter zapisal s kredo na vrata: „Do devete ure sem te čakal, ker te pa ni bilo, odšel sem v gostilno k opici. Pridi za menoj! Ako ne bodeš videl tega čitati, potrkej na stranska vrata, in dekla ti prinese svetilnico.“

Župan, a ne prijatelj.

V neki vasi vpraša potnik ob cesti stoječega moža: „Dragi prijatelj, prosim vas, povejte mi, kam drži ta cesta?“

„Jaz nisem dragi prijatelj“ odgovori le-ta, „jaz sem župan!“

Zakaj ni plašljiv.

Vrban: „Kakó vam je všeč moj konj, ki sem ga kupil v petek na sejmu?“

Tomaž: „Inače je lepa žival, le nekoliko plašljiv in boječ se mi zdi.“

Vrban: „To pa že ni res. Moj konj ni boječ, ne plašljiv. Saj vender sedaj že tretjo noč sam spi v hlevu, pa ne bojí se nikogar.“

Skriven pomoček.

Bogatin je imel v svojem vrtu lep ribnik. Nekega dne zapazi v časniku ta-le oglas: „Pri meni se dobi za 3 cekine prah, s katerim se zarede ribe. Drugega ni treba, nego da se ta prah vrže v vodo, in za nekoliko dnij bode vse polno rib.“ Da te hencej, misli si gospod, to bode velika sreča za moj ribnik na vrtu. Brž drugi dan odšteje 3 cekine, zapečati jih v pismo in jih pošlje človeku, ki je bil podpisan pod oglasom.

Za nekaj dnij dobí pismo od omenjene osebe, v katerem je bilo pisano to-le: Velecenjeni gospod! Žal mi je, da Vam ne morem poslati naročenega praha za ribe. Moj oglas so bile le limanice za nekatere gospode. Stavil sem namreč z nekimi svojimi prijatelji, da se lahko po časnikih razglasí največja neumnost in da bode vender dosti ljudij,

ki ji verjamejo. In glejte, česar sam nisem prav verjel, prepričal sem se in stavo sem dobil. Našel sem res mnogo bedakov, a vi — veleccenjeni gospod — med njimi ste štirintrideseti.“

Ne vsega verjeti.

Baron Knezovič pokliče svojega slugo, katerega mu je nekdo zatožil, prédse in mu reče: „Oj, Janez, kaj sem moral slišati o tebi?“

Sluga pa odgovorí: „Oh, gospod baron! Jaz sem tudi slišal že marsikaj o vas, pa nisem hotel vsega verjeti.“

Koliko listov ima drevó.

Plemenit gospod je imel šaljivega lovca, katerega je držal bolj zaradi šale, negoli zaradi lova.

Ako je bilo gospodu v samotnem kraju dolg čas, poklical je lovca in šla sta na izprehod okolo dóma. Kar mu je gospod zastavil z besedo, vse je lovec odgovoril vselej modro in zeló šaljivo.

Nekega dne se je izprehajal gospod z lovцем po drevoredu ter mu naročil, naj prešteje in pové, koliko listov ima največje drevó v drevoredu. Gospod je mislil, da lovec ne bode mogel storiti tega, in radoveden je bil, kakó šaljivec reši to nalogo. Ali kakó se začudi, ko mu lovec reče, da svojo nalogo reši prej nego v pol uri.

„Ukažite samó,“ reče lovec, „kje naj začnem šteti, od spodaj ali od zgoraj drevesa.“ Gospod mu reče, naj začne pri vrhu. Lovec takoj spleza na drevo, a gospod ide dalje. Za četrto ure že prihití lovec za gospodom, rekoč: „Liste na drevesu sem preštel.“ — „No, koliko pa jih je.“ vpraša

gospod. „Od vrha doli jih je ravno toliko, kakor od spodnjih vej do vrha, a števila si nisem zapisal, ker mi tega niste rekli,“ odreže se lovec.

Pred sodiščem.

I.

Sodnik: „Vi torej priznavate, da ste ukradli v gostilni ‚pri zeleni muhi‘ pečenko iz kuhinje? Kaj veste povedati v svoj zagovor?“

Uzmovič: „Gospod sodnik, prosim, pečenka je bila takó zasmojena, da ni bila nič vredna; še jesti je nisem mogel.“

II.

Sodnik (starčku, ki toži soseda, da ga je pretepel): „Oče, ali je bil kdo navzoč, ko vas je sosed tepel?“

Starček (naglo): „Seveda, gospod, jaz sem bil navzoč.“

III.

Sodnik: „Vi ste okrali gospodarja, pri katerem ste služili; ali si upate tajiti?“

Zatoženec: „Dà, gospod sodnik, če mislite, da to kaj pomaga, že utajim.“

IV.

Sodnik: Obdolženi ste, da ste na trgu ukradli jajca, surovo maslo in moko. Kaj porečete nató?“

Zatožena žena: „Prosim, poslušajte, gospod sodnik: Človek ne more vsak dan jesti žgancev, tudi jaz bi rada časih kolač jedla. V moji kuharski

knjigi je zapisano: Vzemi moke, jajec in surovega masla! To sem tudi storila. Ako kaj takega ni dopuščeno, prosim, naj slavno sodišče ne dopusti, da bi se odslej tiskale take knjige.“

V.

Sodnik: Obdolženi ste, da ste ponarejali denar, zakaj ste ga ponarejali?“

Obtoženec: „Ker sem imel premalo pravega denarja.“

VI.

Sodnik: „Saj sem vam vender jasno povedal, da se podpišite čisto pod moj podpis, sedaj ste se pa podpisali prav spodaj v kot.“

Kmet: „Ne zamerite, gospod sodnik, nisem se upal takó blizu vas.“

VII.

Kmet pride k sodišču podpisat zapisnik o neki zemljeknjižni stvari.

Sodnik ga vpraša nekako zaničljivo: „Ali znate vi tudi pisati?“

Kmet pokaže nerazločni podpis sodnikov na povabilu in pravi: „Če ni treba bolje, nego je to, tedaj znam.“

VIII.

Sodnik: Dokazano je, da ste ukradli trgovcu Robiču zlato uro z verižico vred. Tukaj je pet prič, katere potrdijo, da so vas videle, ko ste uro jemali.“

Zatoženec: „Jaz vam pa dovedem, ako želite, dvajset prič, katere tega niso videle.“

IX.

Kmet je moral pri sodišči precej dolgo čakati; da bi si pregнал dolgčas, ki ga je trl, vzal je iz žepa zavoj tobaka in ga rezal na mizi. Uradnik, ki to opazi, razjezi se in zakriči osorno: „To je pa že preveč!“

„Ni preveč ne,“ odgovori kmetič mirno, „ker je za ves teden.“

X.

Tat, ki je bil že večkrat kaznovan zaradi tatvine, najde listnico z novci ter jo spravi. Bil je zato poklican pred sodišče. Sodnik ga vpraša: „Ali nisi čital v novinah, da je treba listnico vrniti gospodarju?“

Tat: „Dà, dà, čital sem, čital, a mislil sem, da se tiče to naznanilo le poštenih ljudi!“

XI.

Slaboznan pretepač je bil obtožen, da je v tepeži svojemu tovarišu zdrobil nos. Ko mu sodnik to očita, odvrne zatoženec: „Kaj, jaz da bi mu bil nos zdrobil? To nikakor ni mogoče, razven, če je imel že prej poknjenega!“

XII.

Sodnik: „Ti si ukradel kravo! Ali ne?“

Cigan: „Le verigo, gospod sodnik; toda verigo sem vzel s seboj le takó mimogredé; da je visela krava ob nji, tega pa nisem vedel!“

XIII.

Sodnik reče tátu: „Kakó moreš ubogemu krčmarju ukrasti nož in žlico, ko mu nisi plačal ne jedi, ne vina?“

„Dà,“ odgovorí tat, „prodati sem hotel nož in žlico, da bi bil plačal ubogemu krčmarju jed in vino.“

Niso domá.

„Ali so gospod doma?“

„Niso ne; rekli so mi, naj vam povem, da jih ni domá!“

„To je res ljubeznivo! No, povejte tudi vi gospodu, da se jim priporočam. Zajedno jim recite, da me ni bilo tukaj!“

Pameten gospodar.

„Zakaj so tvoji voli takó pitani, dasi jim polkladaš le suho slamo?“ vpraša kmet soseda,

„I to je lahko,“ odgovorí sosed, „kupil in nataknil sem vsakemu volu zelene naočnike, kakor jih nosijo nekateri mestni gospodiči, in takó se mojim volom suha slama zdi zelena. Voli mislijo, da jim pokladam zeleno sočno travo, in prav dobro se redé.“

Kmet in prerok.

Šaljivec vidi kmeta, ki je splezal na bukev, kakó seka veliko vejo, na kateri stoji z obema nogama. Šaljivec reče: „Bedak, kaj delaš? Stopi na drugo vejo, sicer padeš ti in veja.“

„Bog me ne prevári! Hodi ti po svojih potih,“ odgovorí kmet. Toliko da odide óni človek, že pade kmet z vejo vred na tlà in reče: „Duše mi, oni človek je prerok!“ To rekši hití za njim, pokliče ga in mu reče: „Ti si prerok, ki vse véš, povej mi, kdaj bodem umrl?“

„Takoj, da le tretjič zariga tvoj osel,“ odgovorí mu óni. Kmet naloží drva in začnè na vso silo goniti osla proti dômu. Ko ugleda osel na poti drugega osla, zariga, a kmetič naglo odveže svoj pas, omota ga oslu okolo gobca in ga pritegne, kolikor najbolj more, rekôč: „Kaj rjoveš! Ali ti je bilo kàj sile?“ Osel ne more dihati skozi nozdrvi (nosnice) in se zaduší, kmet pa razloží raz njega drva in jih nese domóv, govoreč: „Treba ti ni bilo rigati; a jaz rajši vidim, da pogineš ti, negoli jaz.“

Po Vuku Vrčeviči.

Obrasli zvonik.

Nekje, pravijo, da v Šebreljah, bil je že precej star zvonik. Začela je trava in mah rasti po njem. Mislili so torej Šebreljenci, kakó bi spravili travo z zvonika. Izmislili so si pametno, da namreč potegnejo vola na vrvi gor; da popase travo. V zvoniku privežejo veliko vrv in na vrv natvežijo srenjskega bika ter ga vlečejo na zvonik. Ko ga nekoliko vzdignejo od tal, začnè ga vrv dušiti in vol ponudi jezik iz gobca. Šebreljenci si pa to reč mislijo drugače. Vpijejo na vse pretege: „Le hitro vlecite, kakó se mu že zdi do trave; sline se mu že cede po nji, ker molí jezik iz gobca. Le hitro vlecite, da se prej napase!“

Kanitferštén.

Človek ima vsak dan priliko, premišljevati nečimernost pozemeljskih rečij, takó v majhnih mestih v Celji, Celovci, Mariboru, Ljubljani, kakor v Amsterdamu, in zadovoljen mora biti s svojo usodo, dasi mu ne leté pečena piščeta v usta. Toda slovenski rokodelski pomočnik je prišel po največjih ovinkih in zmotah v Amsterdamu do resnice in spoznanja. Prišedši v veliko in bogato trgovsko mesto, ugledal je najprej veliko in lepo hišo, kakeršnih ni videl od dóma do tja. Čudil se je dolgo in gledal dragoceno poslopje, šest dimnikov na strehi, lep napis in visoka okna, večja nego v očetovi hiši vrata. Ne more si premagati, da bi ne vprašal mimogredočega meščana: „Dobri prijatelj, ali mi morete povedati, čegava je ta hiša z visokimi okni, polnimi tulipanov, rmenih vijolic in božjih iskric?“

Toda vprašani človek, ki je imel morda kaj imenitnega vpraviti in ki je toliko razumel slovenski, kakor naš rokodelec holandski, odgovorí kratko in srdito: „Kanitferštén,“ in jo sopiha mimo. Bila je to holandska beseda in se pravi nemški: „Ich kann nicht verstehen,“ slovenski: „Ne umejem.“ — Toda naš tujec je mislil, da je takó ime bogatemu možu, po komer je vprašal. „Kosmata kapa!“ misli si, „ta človek je denaren, ta Kanitferštén!“ in gré dalje.

Iz ulic v ulice gredóč dospè do morja. Tu stoji ladija pri ladji, jambor pri jamboru, da iz začetka ne vé, kakó bi pregledal vse to z dvema očesoma, kakó bi opazoval in pregledoval vse te znamenitosti. Kàr vzbudi njegovo pozornost velika ladja, ki se je pripeljala nedavno iz Indije; prav

sedaj izkladajo iz nje. Dolge vrste zabojev stojé druga pri drugi in vrhu druge na bregu, pa vedno valé še druge iz ladje, sode s sladkorjem in kavo, rižem in poprom. Ko jih naš znanec že dolgo gleda, vpraša vender napósled nekoga, ki nese ravno zaboj na rami, kakó se pač zove srečni človek, komur je pripeljala ladja vsa ta bogastva.

„Kanitferstén,“ odgovorí mu óni.

„Šentajte,“ pravi sam v sebi, „saj sem vedel! Ni čudo ne, da zida take hiše, komur priplavi morje taka bogastva na kopnico, in deva take rože na okna s pozlačenimi stekli.“

Potem gré nazaj in spotoma žalosten pre-mišljuje, kakó ubožen človek je on med toliko bogatimi ljudmi na svetu. Ravno pravi sam v sebi: „Ko bi se tudi meni kdàj godilo takó dobro kakor temu Kanitfersténu!“ Kar ugleda, prišedši izza nekega ogla, velik pogreb. Počasi in žalostni vlečejo štirje črno oblečeni konji mrtvaški voz, tudi črno pregrnjen, kakor bi vedeli, da peljejo mrliča k počitku. Za vozom se pomika dolga vrsta prijateljev in znancev, po dva in dva, zaviti v črne plašče in tihi.

V daljavi zvoní z majhnim zvonom. Milo čustvo obide našega tujca, čustvo, ki objame vsakogar, ki vidi pogreb; s klobučkom v roki obstane, da vsi odidejo. Vender se pa loti zadnjega pogrebca, ki baš v mislih računja, koliko dobička kaže njegova pavola, če bi nastavil cent po 10 gld., prime ga na lahko za plašč in ga uljudno vpraša: „Kaj ne, jeden vaših dobrih prijateljev je bil ta, ki mu zvonček poje, zakaj greste takó žalostni in pobiti!“

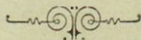
„Kanitferstén,“ odgovorí mu. Dve debeli solzi kaneta našemu potniku po lici. Zdajci mu je tesno pri srci, toda kmalu lože.

„Ubogi Kanitferstén, kaj imaš od vsega svojega imenja? Kar dobim tudi jaz nekdej, jaz siromak: kos platna in mrtvaško obleko. Od vseh tvojih cvetlic so ti dali morda le kak rožmarin na mrzle prsi.“

Takó premišljuje gré za pogrebom, kakor da je tudi on jeden prijatelj. Spremi jih do groba, vidi, kakó pokopljejo dozdevnega Kanitfersténa, in holandska propóved na grobu ga bolj gane nego marsikatera domača, ki je ni pazno poslušal — dasi ni umel ni besedice.

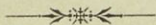
Lahkega srca gre z drugimi dalje, použije v neki krčmi, kjer govore nemški, svojo južino, in kadar mu pozneje ni hotelo v glavo, da je toliko bogatinov na svetu, da je pa on takó ubog, spomnil se je gospoda Kanitfersténa v Amsterdamu, njegove velike hiše, njegove bogate ladje in njega tesnega groba.

P o H e b l u.

II.

Iz šole.

Iz veronauka.

I.

Katehet je razlagal krščanski nauk o angeljih in rekel, da so angelji čisti duhovi, ki imajo um in voljo, telesa pa ne.

„Kje jim pa peruti prirastejo?“ vpraša radoveden učenec.

II.

Deček pride iz šole domov, in oče ga vprašajo, kaj so brali v zgodbah sv. pisma in kaj mu je bilo najbolj všeč. Sinec odgovori, da mu je bilo izmed vsega najbolj všeč to, kakó je egiptovski Jožef, o katerem so danes brali, sedel gori na strehi.

„Kaj, vprašajo ga oče začudeni, „egiptovski Jožef sedel na strehi?! Kje pa je to zapisano?“

„Tukaj!“ zakliče šolar, odprè knjigo in bere: „In ta (gospodar) ga je postavil čez vso hišo.“

Oče so nekaj zagodrnjali — menda so rekli: „Prismoda!“

III.

Katehet: „Možé, ki se odpravijo v daljni svet ter razširjajo med pagani pravo vero, imenujemo misijonarje.“

Opazivši učenca, ki ne pazi: „Kakó imenujemo te može? Matijček!“

Matijček (naglo): „Komisarje!“

IV.

Katehet je razlagal v šoli o dolžnostih deliti miloščino. Da bi to dolžnost bolje pojasnil, vpraša dečka, kaj bi naredil, ko bi imel kos kruha v roki in bi srečal berača.

„Snedel bi ga!“ odgovori deček naglo.

V.

Učitelj, (ki je ponavljal v prvem razredu s prvenci veronauk): „Kdo je ustvaril vse, kar vidiš na svetu?“ (Učenec ne odgovori ničesar, ker mu pade isti čas tintnik iz rok na tla.)

Učitelj: „No, ali ne boš povedal?“

Učenec (zmeden): „To sem napravil jaz — oh, prosim, odpustite, nikoli ne bom več!“

Trije glavni časi.

Učitelj je razložil učencem tri glagolove čase. Pri ponovitvi reče:

„No, Tomažek, povej mi še jedenkrat, koliko imamo glavnih časov?“

Tomažek: „Imamo tri glavne čase.“

Učitelj: „Imenuj jih!“

Tomažek: „Dobro jutro, dober dan in dober večer!“

Napačno umel.

Učitelj je razlagal otrokom, da ima sneg grejočo moč.

„Eh! šmenčano delo!“ pravi nekov fantič, pokáj pa naša mati s snegom ne kurijo pečí?“

Slovenski smeh.

Nekdaj je bilo slovenskim otrokom prepovedano, da bi se v šoli razgovarjali slovenski.

Učenec vstane ter zatoži svojega tovariša, da se ta slovenski smeje.

Izdali se so.

Učitelj: „Že ves teden hodi nekdo na moj vrt po jabolka; a jaz že slutim, kdo je — da se mu nosú dotaknem s to le palico, takój ga spoznam . . .“

(Vsi otroci si zakrijejo nosove.)

Pameten šolarček.

Učitelj v prvem razredu: „Kakó ti je ime?“

Učenec: „Júlač Franc.“

Učitelj: „Kaj so tvoj oče?“

Učenec: „Umrli so!“

Učitelj: „No, kaj so pa bili prej?“

Učenec: „Živelí so.“

Ni nesreče brez sreče.

Učitelj: „Zakaj te ni bilo te dni v šolo?“

Učenec: „Nisem imel čevljev.“

Učitelj: „A kakó si prišel danes?“

Učenec: „Na mojo srečo so oče oboleli, in obul sem njih čevlje.“

Marljivi učenec.

Učitelj je razkladal, da se človek vedno česa veselí in da to veselje vzpodbuja k delavnosti in marljivosti.

Nató se obrne k učencu, sedečemu v prvi klopi, in pravi: „Pomisli nekoliko, Milko, ali se tudi ti morda česa veseliš?“

Milko ne premišlja dolgo, nego reče: „Veselím se, ker bode šola kmalu minula.“

Korist mostov.

Učitelj: „Náše mesto ima mnogo mostov; čemu so neki ti mostovi?“

Učenec: „Da se pod njimi reka odteka.“

Iz zgodovine.

Učitelj: „Kakšne lasè so imeli stari Germani (Nemci)?“

Učenec: „Stari Germani so imeli . . . so imeli . . . sive lasé!“

Iz računstva.

I.

Učitelj: „Nekatere stvari se ne dadó seštevati, recimo, ovca in krava, ker ti dve stvari šesteti nista ne dve kravi niti dve ovci. — Ali kdo mi pové dve stvari, kateri lahko soštejemo?“

Tonček (mlekarjev sin): „Mleko in voda, ker dasta liter mleka in liter vode dva litra mleka.“

II.

Učitelj: „Kdo vé, kaj je menica?“

Učenci molčé.

Učitelj: „No, France, tvoj oče so trgovec, to bi že moral znati.“

France molčí.

Učitelj: „Recimo, tvoj oče bi morali plačati 1000 gld., pa jih ravno zdaj nimajo, kaj bi tedaj storili?“

France: „Dolžni bi ostali.“

III.

Učitelj: „Kaj si pa delal Mihec, da si računске naloge napravil takó slabo? Prosi drugičkrat brata, da ti pomaga pri ualoga.“

(Drugi dan.) Učitelj: „To je pa vender preveč! Le poglej, Mihec, niti jednega računa nisi napravil prav; kaj si vender delal?“

Mihec: „Zdaj mi je pa brat pomagal!“

IV.

Imeniten gospod pride v šolo in vpraša učenca: „Koliko velja vagon pšenice, ako veljá pet vagonov 40 gld.?“

„Prosim, gospod,“ odgovorí učenec, „mi še se nismo učili o pšenici, ampak le o krompirji!“

V.

Učitelj: „Koliko je 20 menj 20? No, tega ne veš? Pomisli, imel bi dvajsetico v žepu in bi jo izgubil; kaj imaš potem v žepu?“

Učenec: „Luknjó!“

VI.

Precèj trdoglav deček si ni mogel nikakor zapomniti, koliko je dvakrat dve. Kolikor more, vbija mu učitelj to reč v glavo; toda brez uspeha.

Naposled mu še reče: „No, ti buteljček! Če greš dvakrat v čumnato, kjer imate jabolka shranjena in prineseš vsakokrat v obeh rokah po jedno jabolko, koliko jih imaš potlej?“

„Dve,“ odgovori deček.

„Kakó da le dve? Kje pa ostaneta drugi dve?“ vpraša učitelj.

„Dve pa spotoma snem,“ odgovori umni učenček.

Kakó nastanejo nevihte.

Učitelj: „Odkod prihajajo nevihte?“

Učenec: „Nevihte prihajajo iz kosti mojega dedka.“

Učitelj: „Kakó to? Ali se ti blede?“

Učenec: „Moj dedek pravijo vedno, da so čutili nevihto že tri dni prej v kostéh.“

Pri šolskem vpisovanji.

Deček pride v šolo, da bi ga zapisali.

„Kakó se pišeš?“ vpraša ga učitelj.

„Ne vem!“ odgovori deček.

„No, kako pa naj te zapišem, ako ne véš, kako se pišeš?“

Deček: „Ne vem, ne!“

Učitelj: „Kakó je vender to?“

Deček: „Lahko, ker še ne znam pisati.“

Razmišljen učenec.

Učitelj izprašuje slovnico in opazivši učenca, ki ne pazi, potrka mu na rame, rekoč: „Kaj pa je to?“

Predno učitelj izgovori, odgovori prestrašeni učenec: „Očetova kamižola, kadar si pa kupijo novo, bode ta moja.“

Korist vode.

V šoli so dobili nalogo, popisati korist vode. Učenec konča svoj sestavek z besedami: „Voda pa je tudi zató koristna in potrebna, ker bi brez nje ne mogli do otokov.“

Iz spisja.

Na višji dekliški šoli so dobile učenke nalogo, naj popišejo svoje življenje. Neka deklica je pisala: „Ko mi je bilo štiri mesece, zapustila sem hišo svojih roditeljev in šla v Celje.“

Pri izkušnji.

Pri očitnem izpraševanju vpraša nadzornik učenca, ki je bral zelo počasi in zlogovaje: „Ali ti, Mihec, kadar si lačen, tudi materi praviš: Ma—ti, daj—te mi ma—lo kru—ha?“

Deček odkima, da ne.

„No, kakó pa vender prosiš kruha?“ vpraša dalje nadzornik.

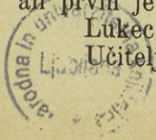
„Nikakor,“ odgovori deček, „ker ga niti nimamo.“

Četrty element.

Učitelj: „Povej mi, Lukec, koliko elementov ali prvin je?“

Lukec: „Elementov je čvetero.“

Učitelj: „Kakó se imenujejo?“

Lukey: „Prvi ogenj, drugi voda, tretji zrak in četrty . . . četrty . . .“

Učitelj: „No, na čem pa stojiš?“

Učenec: „Četrty moji škornji.“

Učinek gorkote.

Učitelj: „Povej mi, kakšna svojstva ima gorkota?“

Učenec: „Gorkota vse reči razteza, mraz pa jih krči in stiska.“

Učitelj: „Povej nam vzgled!“

Učenec: „Po leti so dnevi dolgi, po zimi pa kratki.“

Iz prirodopisja.

I.

Učitelj: „O katerih domačih živalih smo se že učili.“

Učenec: „O kravi, o svinji, o psu, konji, mački, oslu . . .“

Učitelj: „Kakšna žival je konj?“

Učenec: „Konj je kopitovec.“

Učitelj: „Ali je samó konj kopitovec?“

Učenec: „Tudi osel in mula.“

Učitelj: „Ali znaš, kakó smo opisali vsako teh živalij?“

Učenec: „Vse sem si dobro zapomnil.“

Učitelj: „Povej mi, katera žival je oslu najbolj v rodu?“

Učenec: „Oslica.“

II.

V šoli je bil govor o dvoživkah ali amfibijah.

„Prosim, gospod učitelj, kaj je to amfibija?“
oglasí se jeden v zadnji klopi.

Učitelj: „Vidite ga, zopet kaže, da si ni ničesar zapomnil. Amfibije so živali, ki morejo živeti v vodi, kakor na kopnini.“

Učenec: „Aha, zdaj vem, to so goske in race!“

III.

Učitelj: „Lisica in pes sta si v životu podobna, ker sta si v rodu, vendar pa se razločuje lisica od psa, ali veste, otroci, po čem?“

Grilčev Mihec (iz zadnje klopi): „Po svojem dolgem repu.“

Učitelj: „Kaj pa, če si lisica kje rep odkrizne ali odtrga, n. pr. v pasti? Po čem pa se potem razločuje od psa?“

Vrbljačev Jurček: „Tedaj pa potem, da nima repa!“

IV.

Učitelj: „Kdo mi pové tri živali, ki živé v Afriki?“

Dobečarjeva Marica: „Dve opici in jedna papiga.“

Iz zemljepisa.

Učitelj: „Zadnjič smo se učili o zemlji, o solnci in o luni. Povej mi sedaj, Jernejček, ali nam je solnce potrebnejše ali luna?“

Učenec: „Luna nam je mnogo potrebnejša nego solnce, zakaj ona nam razsvetljuje noč, po dnevi pa je itak vedno svetlo!“

III.

Iz zgodovine.

Rudolf Habsburški in pekarica.

Nekdaj, že na stare dni, imel je opraviti Rudolf Habsburški v vojski pri Moguči. Tu gre nekega dne proti jutru čisto sam v mesto, oblečen kakor navaden vojak. Pri peku ugleda kup žerjavice, katero je pek ravnokar potegnil iz peči. Da bi se nekoliko pogrel, stopi cesar k ognju. Ali pekarica — staro babše — zareži čemerno nanj. Rudolf pa jo lepo prosi: „Bodite vender usmiljeni z ubogim starim vojakom, ki je zadovoljen, da je na gorkem!“

„Kaj?“ zakriči žena, „ti vojaška pokora ti, spravi se! Poberi se k svojemu lačnemu cesarju, ki nam itak hoče vse pobrati in požreti!“

„Kaj vam pa je storil ubogi cesar takó hudega?“

„Kaj?“ zakriči zopet žena, „ne hodi li od mesta do mesta ter nam s svojimi vojaki dela nadlego? Še jedenkrat ti rečem, poberi se, ali —“ — predno je mogel Rudolf še pekarico zopet poprositi, vlije hudobna starka vedro vode po njem.

Ves moker odide domóv. Pri kosilu dá svojemu strežniku steklenico najboljšega vina in skledo najboljših jedil, rekoč: „Nesi to stari pekovski v mesto in povej ji, da ji to pošilja óni stari vojak, katerega je danes v jutro z vodó oblila, in da se ji lepo zahvaljuje.“ — Žena takoj spozná cesarjevega strežnika in od strahú omedlí. Ko se zavé, odpravi se urno k cesarju, poklekne prédenj ter ga prosi odpuščenja in milosti. On pa jo vzdigne

in ji da za pokoro, da mora od besede do besede in ravno s takó kislim obrazom ponavljati vse, kakor ga je oštevala zjutraj. — Ali je bil to smeh pri cesarskem kosilu!

Črtice iz življenja cesarja Jožefa II.

I.

Cesar Jožef II. pride nekoč v kaznilnico v Brnu. Tamkaj vpraša vsakega kaznjenca posebej, zakaj je bil kaznovan. Vsak je govoril takó, da se je zdelo, kakor da je čisto po nedolžnem obsojen v ječo.

Napósled pride cesar do jednega, ki solznih očíj in ves skesan prizná, da se je dal zavêst v toliko zločinstvo in da je kazni v resnici vreden.

„Takoj mi odpravite tega malopridneža, sicer pokvari vso častno in pošteno družbo,“ reče cesar in pomilosti jetnika.

II.

Meseca novembra 1787. leta sta se sešla generala Lascy in Lavdon na hodniku pri cesarji. Cesar Jožef vpraša Lavdona: „Koliko časa, mislite, bode treba, da premagate Beli grad?“

Lavdon odgovorí: „Presvetli cesar, ako je vse pripravljeno, kar je treba za obsedanje mesta, upam si v desetih ali dvanajstih dneh dobiti mesto v svojo oblast.“

Lascy je mislil, da je govoril Lavdon nekoliko preveč, ali cesar ga je prijel za roko in dejal: „Midva, dragi Lascy, morava mu že verjeti, ker nobeden naju še ni premagal kake trdnjave.“

III.

Ko pride cesar Jožef nekdam na Ogersko, ugleda med ljudstvom, ki ga je privrelo pozdravit, možá, za dobro glavo večjega od drugih. Cesar ga pokliče k sebi in ga vpraša, koliko čevljev ima.

Preprosti kmet ne umeje tega vojaškega izraza in odgovorí: „Par čevljev in par škorenj.“

Cesar se nasmeje in reče: „Ná tri cekine, kupi si še par šlap!“

IV.

Nekdam pride cesar Jožef II. v mesto Versailles (izgovori Verzájl) pri Parizu. Nekega jutra se preprosto oblečen izprehaja po versailskem vrtu; naposled si hoče ogledati tudi slovečo menažerijo (zverinjak), ki je bila takrat tamkaj. Toda nje lastnik mu reče, naj počaka, da pride več ljudij, zakaj ne izplača se odpirati za jednega človeka vse oddelke.

Cesar ne odgovorí ničesar, ampak mirno čaka skoraj jedno uro.

Ko se napósled nabere dovolj ljudij, stopi, še vedno nepoznan, v menažerijo ter si jo ogleda. Odhajaje stisne lastniku deset cekinov v roke in šele zdaj spozná óstermeli lastnik, da je moral slavni cesar čakati tako dolgo.

Bavarski kralj Maks in gosji pastir.

Bavarski kralj Maks je sedel pomladanskega dné preprosto oblečen na svojem vrtu ob tegernskem jezeru in nekaj bral. Na vrtu je bilo vse tiho, dan je bil soparen, in takó je kralja hitro

premagal spanec. Ko se vzbudí, gré na izprehod proti jezeru, da bi pregnal dremoto. Ali pot proti jezeru je držala med travniki, ki so se razprostirali na levi in na desni strani kraj jezera.

Tu se spomni svojih bukvic, katere je pozabil na vrtni klopi. Ne bil bi jih rad izgubil, niti bi ne šel rad po isti poti nazaj, zato mu je bilo po godi, da je ugledal ondu blizu dečka, ki je pasel gosí.

Kralj gré k njemu in ga nagovori: „Čuj, dečko! Skoči po moje bukvice, ki sem jih pozabil zgoraj na vrtni klopi. Za trud dobiš srebrnjak.“

Deček kralja ni poznal in je nezaupno gledal debelega gospoda. „Srebrnjak za takó majhen trud,“ to mu ni šlo v glavo.

„Nisem neumen, ne, kakor mislite,“ reče in se obrne.

„Misliš, da se šalim?“ vpraša ga kralj. Odkritosrčni čvrsti deček mu je bil po godi.

„A če ponujate za takó majhen trud srebrnjak!“ odgovori deček. „Novci se ne služijo tako lahko. Ti tam doli“ — dostavi in pokaže s prstom kraljev grad — „radi se šaliyo z nami, in vi ste menda tudi kdo izmed tistih tam doli.“

„In ako bi tudi bil?“ reče kralj. „Ná dve dvajsetici naprej! a zbéži, pa mi prinesi bukvice.“

Deček potegne kapico nekoliko na stran in se popraska za ušesi.

„Hm,“ reče, „rad bi, toda ne smem. Ko bi kmetje slišali, da sem pustil gosí same na paši, spodili bi me, in jaz izgubil bi kruh.“

„No, torej jih bodem pasel jaz, dokler se ne vrneš.“

„Vi?“ vpraša deček in pomeri debelega gospoda od nog do glave. „Vi se mi ne zdite za

gosjega pastirja! In ko bi vam gosí kam ušle, treba bi vam bilo plačati več, nego zaslužim vse leto. Vidite tisto s črno glavo, to je Vrtnikov gosák, hudobna in zvita žival, med vsemi najhujša — ta bi se gotovo ne dala ustrahovati, ako bi ne bilo mene tukaj. Ne, ne smem iti.“

Kralj je komaj zadržaval smeh, vender je rekel: „Zakaj bi ne mogel enkrat strahovati čede gosij, če lahko strahujem in v redu držim mnogo ljudij!“

„Takó,“ reče deček in šegavo pogleda kralja. „Aha,“ zdaj vem, učitelj ste. Toda verujte mi, četa učencev se lože strahuje, negoli čeda gosíj.“

„Mogoče; no, saj bodeva videla. Ali hočeš iti po moje bukvice?“

„Šel bi, ali . . .“

„Če se naredí v tem kaj kvare, jaz vse popravim.“

To je deček razumel. Ukazal je kralju, naj posebno pazi na Vrtnikovega gosaka, zakaj ta uhaja najrajši in vodi še druge gosí za seboj. Ko mu tudi izročí bič, spustí se v beg, toda naglo obstane in se vrne.

„Kaj še hočeš?“ vpraša kralj.

„Poskusite pokati,“ reče deček. Kralj poskuša na vse načine, a ne gré.

„No, mislil sem si!“ reče deček.

„Vi bi pasli gosí, a niti pokati ne znate?“

Rekši mu vzame bič iz rok in mu pokaže, kako ga je sukati, da bode pokalo. Kralj je komaj zadržaval smeh, vender se je trudil, da se nauči tudi tega, kar se mu res skoraj posreči. Potem mu deček še naročí, ako bi katera gos začela uhajati, naj začne pokati, in zbeží po buk-

vice. A kralju je bil ta uk takó po volji, da se je smijal na vse grlo.

Gosí so res kmalu zapazile, da niso pod strahom svojega mladega, a ostrega zapovednika. Vrtnikov gosák povzdigne glavo, ožrè se na vse strani, potem zagaga in kakor bi razpihal veter kup perja, takó se mu glasno gagajoč razprhnejo gosí, predno se kralj zavè, kakó in kaj.

Kralj kričí — a zastonj; pokati hoče, pa mu ne gré, ploska z rokami, teka na levo, na desno a vse nič ne pomaga. Ves upehan in zasopel sede na posekano drevó, kjer je navadno posedal deček, in pustí gosí.

„Deček res prav trdi,“ misli sam v sebi, „da je lože strahovati ves polk ljudi negoli čedo gosij. Ali vsega tega je kriv ta preklicani Vrtnikov gosák.“ — Deček je v tem našel bukvice ter je vesel pribežal nazaj. Ali ko pride pred svojega namestnika in vidi, kaj se je zgodilo, padejo mu od strahú bukvice iz rok.

„Zdaj pa imava!“ zavpije in se od žalosti razjoče. „Ali vam nisem takoj rekel, da ne veste nič? Zdaj jih niti jaz ne zberem! Le glejte, da mi pomorete!“

Ko ga naučí kakó je treba kričati, kakó kriti z rokami in kakó žvižgati, zbeži po najoddaljenejšo gosí.

Kralj storí, kar se dá, in takó jih spet zbereta po velikem trudu. Deček še potem kralja dobro ošteje, kakó je neroden in da ne vé ničesar ter sklene: „Dokler bodem živ, ne izročim več takemu človeku svojih gosij. Niti ne, ko bi prišel sam kralj.“

„Prav govoriš, dečko,“ reče kralj in se nasmije. „Kralj bi ti naredil takó, kakor sem jaz, zakaj jaz sem kralj.“

„Vi?! No, to utegnete povedati komu drugemu, da vam bode verjel, a ne meni! Vzemite bukvice in pojdite svojim pótem. Kralj ni takó neroden!“

„Ne bodi hud,“ odgovorí dobrovoljni kralj, ter mu dá še dve dvajsetici, rekoč: „Veruj mi, da gosíj pasti nečem nikoli več.“

Deček se zahvali, nekoliko pomisli in še reče: „Kdorkoli ste, dober gospod ste, a za gosjega pastirja niste!“

J. S—a.

Jeden ali drugi.

Ni ga lepšega, nego če se časih kronane glave ponižajo k ubožnemu kmetu, kakor se je nekdanji francoski kralj Henrik IV.

Za tisti čas je jezdil kmetič v glavno mesto Pariz. Ne daleč od mesta se mu pridruží prav košat konjik, kralj sam; njegovi spremljevalci so ostali nekoliko za njim.

„Od kod pa, dobri prijatelj?“

„Od tod in od tod!“

„Kaj ne, v Parizu imate pač opravka?“

„To in óno, pa tudi našega kralja bi rad videl, ki skrbi za nas takó po očetovsko.“

Kralj se skrivoma nasmehne ter pravi: „Danes se vam že utegne ponuditi ugodna prilika, zakaj kralj je odšel na izprehod in gotovo kmalu spet prijaha domóv.“

„Če bi le vedel, kateri izmed toliko ljudij je kralj, če bi vedel, na čem bi ga spoznal?“

„To pač ni težko,“ pravi kralj. „Le dobro pazite, ko pridete v mesto. Kdor jedini ostane pokrit, dočim se bodo drugi častitljivo odkrivali, njega pogledajte prav, on je kralj.“

Takó govoreč prijezdita v mesto Pariz, kralj na levi, kmet pa lepo na njega desni strani.

Če more ljuba neumnost storiti kdaj kaj nerodnega, pa stori, bodisi iz dobrega namena, ali pa slučajno. Kar stori in pové nepopačen in odkritosrčen kmetič, to pové in stori vselej z vso dušo, in ne ozira se po tem, kar njega ne briga.

Takó tudi naš kmetič odgovarja kralju na vsako vprašanje; bodisi, kar se tiče poljedelstva ali njegovih otrok in žene, ali njegovega gospodarstva, če more gospodinja vsako nedeljo postaviti piščanca k ognju.

Kmetič dolgo ne zapazi ničesar. Napósled se mu pa vender odpró oči, ko vidi, da se odpira okno za oknom in se vse ceste polnijo z ljudmi, ki se umikajo na levo in desno ter se častito odkrivajo.

„Gospod!“ pravi kmetič in sumnivo pogleduje svojega neznanega tovariša, zmajaje z glavo, „če niste vi kralj, sem pa jaz, ker midva jedina imava še klobuke na glavi.“

„Jaz sem kralj! Jaz,“ odvrne jezdec. „Ko spravite svojega konjiča v hlev in končate vse opravke, pridite k meni v moj grad; dal vam bom dobre juhe in vam pokazal svojega Ludovika.“

„Hvala lepa, svitli kralj! Jaz sem popolnoma zadovoljen, da sem imel srečo ne le videti obličje svojega kralja, ampak ž njimi tudi toliko govoriti. Nikar mi ničesar ne zamerite! Bog živi vaše veličanstvo!“

In kakor je bil kmetič vesel, da je videl kralja in govoril ž njim, prav takó je bil tudi vesel, da se več ne tovariši ž njim. Po Heblu.

Še jedenkrat.

Filip V., kralj španski, prišel je potujé tudi v mesto Montero. Duhovnik tega mesta ga vzprejme z besedami: „Dolgi govori, vaše veličanstvo, utrudijo govornika in dolgočasijo poslušalca, zato Vašemu Veličanstvu rajši nekaj zapojem.“ Zapel je torej kralju v čast lepo pesen, ki je Filipu takó ugajala, da je vzkliknil: „Še jedenkrat!“ Duhovnik ustreže želji, in kralj mu veli podariti 10 cekinov. To je zopet duhovniku ugajalo takó, da je rekel: „Še jedenkrat!“ Srčno se smeja, velel je kralj izpolniti željo.

Moč besede.

Časih izdá jedna beseda več nego najdaljša pridiga. Sv. Vinko Pavlan je prišel v družbo odličnih in veljavnih móž; med njimi je bil vojak, ki je imel grdo navado, da je rad klel. Ko je začel tudi pri tej priliki svoj govor z besedami: „Vrag me vzemi!“ vstane sv. Vinko, prime ga rahlo za roko in reče smejé:

„Ne, gospod, tega ne dovolim, da bi vas ta vzel, predobri ste; jaz vas hočem ohraniti za Bogá.“ — To je presunilo vojaka; od tedaj so rekli, da ni več klel.

Dvajset vzrokov.

Ko je prišel nekđaj kralj Ludovik XV. pred nekovo mesto, oglasilo se je pri njem poslanstvo

mestnih móž. Najprej so se opravičevali da ga niso vzprejeli s streljanjem iz topov, rekoč, da so to opustili iz dvajset vzrokov. „Prvi vzrok je, Vaše Veličanstvo, da topov nimamo, drugi“ —

„O ne trudite se dalje,“ seže kralj v besedo, „prvi vzrok zadošča takó popolnoma, da vam prav rad opustim drugih devetnajst.“

Bolje prej.

Dvorni šaljivec Franca I., kralja francoskega, tožil je kralju, da mu preté neki sovražniki s smrtjo. Franc mu reče: „Če te umoré, dam jih pet minut kesneje obesiti.“

„Veličanstvo!“ zavrne šaljivec, „prijetneje bi mi bilo, ko bi jih dali pet minut prej!“

Neprijatelj sladkim rečem.

Med amerikańsko vojsko je govornik pri slovesnosti navduševal poslušalce, naj so srčni, in sklenil z besedami: „Vojskujte in bojujte se, državljani, kakó sladko je umreti za domovino!“

„Zakaj pa vi ne umrete za domovino?“ vpraša radoveden poslušalec. Govornik nekoliko pomolčí, potem pa reče prijazno: „Nisem prijatelj sladkim rečem!“

Skrb za jed.

Volilni knez saksonski je imel pri kosilu profesorja Taubmana, znanega šaljivca. Ko si ta po dokončani jedi vtakne dva piščanca v žep, reče knez, ki ga je videl: „Bratje, ne skrbite, kaj bode jedli.“

„Prav, prav,“ odvrne Taubman, „jaz tudi nečem skrbeti, zató sem se založil z živežem.“

Najboljša nastanitev.

Ko pride v začetku tega stoletja nadvojvoda Karol v neko vas blizu Trsta nadzirat vojake, vpraša nekega kmeta: „Oče, ali ste imeli kaj vojakov nastanjenih?“

„Imel, najprej Francoze potem pa Lahe,“ odgovori kmet.

„Kateri so bili boljši?“

„I kaj! Vojak je vojak!“

„Pa katere bi zopet rajši imeli?“ vpraša nadvojvoda dalje.

„Če bi si kaj želel,“ pravi kmet, „dejal bi, naj popadajo vsi Francozje v morje in utonejo, Lah pa naj bi stali zunaj na obrežji in se jim tako smejali, da bi vsi popokali od smeha. Potem bi bil vseh rešen!“

Karol Vélíki in kovač.

Karol Vélíki, kralj Frankov, bil je silno močen. Podkovo je zdrobil z jedno roko kakor kos kruha. Možá v železni obleki je vzdignil in držal kvišku kakor igračo. Nekoč jezdi na izprehod. Spotoma se pripetí, da se konj zbosi. Gré k bližnjemu kovaču, da mu napravi novo podkovo. Ko jo kovač naredi, vzame jo Karol in zdrobí, rekoč: „Ta podkova ni za nič!“

Kovač napravi drugo, a to Karol zopet zdrobí. Takó tudi tretjo, četrto, peto itd. Naposled pri-deta do podkve, katera je dosti trdna, in s to pod-

kuje kovač konja. Ko delo izvrši, podá mu kralj za plačilo tolar. Kovač vzame tolar, dene ga med prste in ga zvije kakor košček popirja, rekoč: „Ta tolar ni za nič!“ Takó tudi družega, tretjega itd. Vidèč, da ga ne bode mogel plačati, podá mu kralj cekin. Kadar kovač vidi cekin v roki, neče ga zviti, nego spravi ga in se kralju lepo zahvali. Kralj pa odjezdi, veseleč se, da je našel sebi jednakega korenjaka.

Angleški kralj Jakob I. in muha.

Angleškemu kralju Jakobu I. sede pri jedi velika muha na nos.

Ves nejevoljen reče: „Ti spak! Tri kraljevstva imam, pa ne moreš v vseh treh najti drugega prostora, nego moj nos?“

Miroslav II. v vojaškem taboru.

Pruski kralj Miroslav II. pride nekega dné v vojaški tabor in najde mladega vojaka na straži. Nežno, mlado lice vojakovo jako ugaja kralju, zató ga vpraša: „Vojak, koliko časa že služiš?“

Vojak: „Trinajst let.“

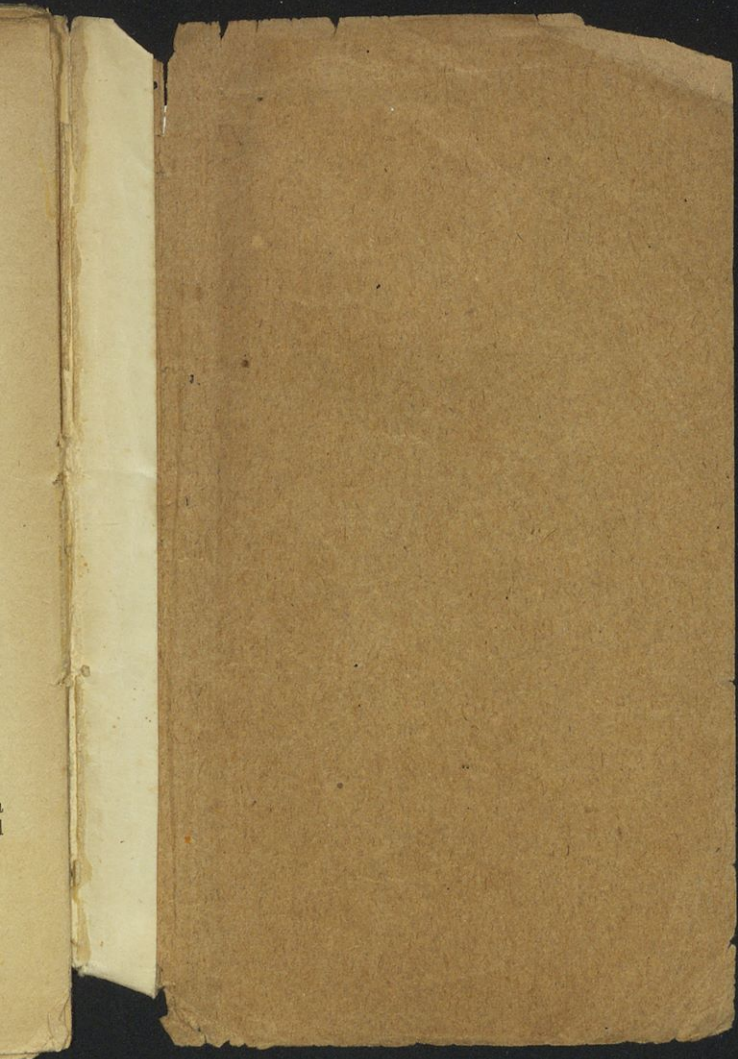
Kralj: „Koliko imaš let?“

Vojak: „Devetnajst.“

Kralj: „In si že trinajst let služil?“

Vojak: „Zakaj ne? Pet let sem služil za gosjega pastirja, šest let za kravjega in pred dvema letoma sem prišel k vojakom.“

NARODNA IN UNIVERZITETNA KNJIŽNICA

GS

0 711 635

202405248

COBISS ©